

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i

SPRÅKSTUDIER

Language Studies

Studieplanen är utfärdad den 12 mars 2014 (dnr ORU 5.1-835/2014).¹

Med stöd av 6 kap. 26 § högskoleförordningen (1993:100, HF) föreskriver Örebro universitet följande.

1 Ämnesbeskrivning

Ämnet språkstudier behandlar språkliga praktiker i ett humanistiskt, kulturellt och historiskt perspektiv. Ämnet tematiserar allmänt kommunikation i skrift och tal samt icke-verbala budskap och multimodalitet. En avhandling inom ämnet kan riktas mot olika språkliga objekt, som skönlitteratur, olika former av och genrer i sakprosa, berättelser och berättande, tal och samtal, visuella budskap, skrivprocesser och skrivundervisning.

Ämnet har tre huvudinriktningar:

litteraturvetenskap

retorik

svenska språket

Inriktningen mot litteraturvetenskap fokuserar på den konstmässigt utarbetade litteraturens, och då speciellt skönlitteraturens, texter, genrer, teori och historia. Retorik som vetenskap grundas på klassiska teorier och metoder för att kritiskt analysera persuasiva handlingar och objekt, vare sig det gäller tal, text eller bild eller andra symboliska uttryck som musik, film, kroppsspråk, kläder, mat och arkitektur. Inriktningen mot svenska språket tematiserar olika aspekter av det svenska språksamhället. Språksamhället beskrivs ur såväl ett historiskt som ett nutida perspektiv. Språklig variation i tal och skrift är ett fokus, liksom frågor om literacy och skriftkompetens, inte minst ur ett ämnesdidaktiskt perspektiv. Betoningen på svenskämnets didaktik delar man med inriktningen litteraturvetenskap; skolämnet svenska motsvaras traditionellt och vid Örebro universitet av ämnena svenska språket och litteraturvetenskap.

Forskarutbildningen relaterar till forskningsmiljöer vid universitetet kring exempelvis narratologi, språkande i sociala praktiker och kriskommunikation.

Utbildningen innehåller såväl för ämnet gemensamma delar som fördjupning inom respektive inriktning. Inom ämnet ges också utbildning med inriktning mot

¹ Fakultetsnämnden för humaniora och socialvetenskap

didaktik inom ramen för forskarskolan Utbildningsvetenskap med inriktning mot didaktik (UVD).

2 Examensmål

Examensmålen framgår av bilaga 1 till denna studieplan. De olika utbildningsmomenten ska tillsammans ge doktoranden förutsättningar att uppfylla samtliga examensmål. Närmare hänvisningar till målen ges i examenskraven i avsnitt 5 och 6.

3 Antagning till utbildningen - behörighet och urval m.m.

Bestämmelser om behörighet och urval finns i bilaga 2 till denna studieplan. Om antagning i övrigt, se universitetets antagningsordning.

4 Allmänt om utbildningens upplägning²

Det finns två utbildningar på forskarnivå – en som avslutas med doktorexamen (240 högskolepoäng, motsvarande fyra års utbildning på heltid) och en som avslutas med licentiatexamen (120 högskolepoäng, motsvarande två års utbildning på heltid).

Utbildningen består huvudsakligen av kurser och av arbete med avhandling respektive uppsats, vilka examineras genom prov respektive disputation. Den studerande förutsätts delta aktivt i seminarier och andra stödjande moment under hela studietiden. Den studerande rekommenderas vidare att ta tillvara de tillfällen som erbjuds att bevista gästföreläsningar m.m. inom universitetet samt att delta i och medverka vid nationella och internationella konferenser.

För varje doktorand utses minst två handledare, som ska ge stöd åt doktoranden under utbildningen.³ En av dem utses till huvudhandledare. Studiernas närmare upplägning bestäms i en individuell studieplan.

Poängöversikt

Översikt över utbildningens upplägning och examenskraven		Kurser/prov, högskolepoäng		Avhandling respektive uppsats, högskolepoäng	Summa högskolepoäng
		Obligatoriska	Valbara		
Doktorexamen	Studerande i ämnet i allmänhet	52,5	7,5	180	240
	Studerande med särskild inriktning mot didaktik	40	20	180	240
Licentiatexamen	Studerande i ämnet i allmänhet	15	25	80	120
	Studerande med särskild inriktning mot didaktik	40	0	80	120

² 6 kap. 4, 5, 28 och 29 §§ HF samt lokala riktlinjer för upplägningen av utbildningen på forskarnivå

³ För doktorander som har börjat sin utbildning före den 1 juli 2007 gäller inte högskoleförordningens krav om minst två handledare, utan den äldre bestämmelsen om minst en handledare (p 18 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053).

5 Examenskrav för doktorsexamen, 240 hp

För doktorsexamen fordras att doktoranden

- dels har blivit godkänd vid prov⁴ om 60 högskolepoäng som ingår i kurskraven nedan,
- dels har fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) motsvarande 180 högskolepoäng godkänd. Avhandlingen skall försvaras muntligen vid en offentlig disputation.⁵

Obligatoriska kurser, sammanlagt 52,5 hp

Språk-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder A, 12 hp
Kurs och prov ska avse mål D1, D2, D3, D4 och D10, bilaga 1.

Språk-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder B, 3 hp
Kurs och prov ska avse mål D2, D3 och D6, bilaga 1.

Vetenskapsteori, 7,5 hp
Kurs och prov ska avse mål D2, D3, D4 och D10, bilaga 1.

Fördjupningskurser inom respektive huvudinriktning, sammanlagt 30 hp
Kurser och prov ska avse mål D1, D2, D7 och D10, bilaga 1.
- Litteraturvetenskap I-IV, fyra kurser om vardera 7,5 hp,
- Retorik I-IV, fyra kurser om vardera 7,5 hp, respektive
- Svenska språket I-IV, fyra kurser om vardera 7,5 hp.

Valbara kurser, sammanlagt 7,5 hp

Vilka kurser som en doktorand ska läsa bestäms utifrån doktorandens behov med hänsyn till målen och det specifika avhandlingsprojektet. Valet av kurser planeras av den studerande i samråd med handledaren och bestäms i den individuella studieplanen.

Block I: Fördjupad teoretisk och metodologisk kunskap inom något för forskningsprojektet relevant område, 0-7,5 hp
Kurser och prov ska avse mål D2, D3, D9 och D10, bilaga 1.

Block II: Att forska och utbilda, 0-7,5 hp
Kurser och prov ska avse mål ska avse ett eller flera av följande mål D7, D8, D9 och D10, bilaga 1.

Doktorsavhandling och disputation, 180 hp

Vid disputationen ska bedömningen av doktorsavhandling och försvar avse samtliga mål för doktorsexamen, bilaga 1.

Inriktningen mot didaktik - doktorsexamen

För studerande med anknytning till den didaktiska forskarskolan UVD gäller särskilda examenskrav enligt följande.

Obligatoriska kurser inom forskarskolan UVD, sammanlagt 25 hp

Didaktik, 10 hp

Kurs och prov ska avse mål D1, D4 och D7, bilaga 1.

⁴ 6 kap. 32 § HF

⁵ 6 kap. 5 och 33 §§ HF

Didaktiska metoder, 10 hp
Kurs och prov ska avse mål D2, D3 och D9, bilaga 1.

Didaktiska seminarier, 5 hp
Kurs och prov ska avse mål D6, bilaga 1.

Obligatoriska kurser i ämnet, sammanlagt 15 hp

Språk-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder A, 12 hp
Kurs och prov ska avse mål D1, D2, D3, D4 och D10, bilaga 1.

Språk-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder B, 3 hp
Kurs och prov ska avse mål D2, D3 och D6, bilaga 1.

Valbara kurser i ämnet, sammanlagt 20 hp

Fördjupningskurser inom respektive huvudinriktning, 20 hp
Kurser och prov ska avse mål D1, D2, D7 och D10, bilaga 1.

Litteraturvetenskap, två av kurserna I-IV om 7,5 hp vardera, samt
Litteraturvetenskap V (del av en annan av kurserna I-IV), 5 hp
respektive

Retorik, två av kurserna I-IV om 7,5 hp vardera, samt
Retorik V (del av en annan av kurserna I-IV), 5 hp
respektive

Svenska språket, två av kurserna I-IV om 7,5 hp vardera, samt
Svenska språket V (del av en annan av kurserna I-IV), 5 hp

Doktorsavhandling och disputation, 180 hp

Vid disputationen ska bedömningen av doktorsavhandling och försvar
avse samtliga mål för doktorsexamen, bilaga 1.

6 Examenskrav för licentiatexamen, 120 hp

Licentiatexamen är slutexamen för den som är antagen till licentiatutbildning. Även den som är antagen till utbildning för doktorsexamen har rätt att ta ut licentiatexamen, som etappexamen.⁶ Examenskraven i detta avsnitt gäller både slutexamen och etappexamen.

För licentiatexamen fordras att doktoranden

- dels har blivit godkänd vid de prov⁷ om 40 högskolepoäng som ingår i kurskraven nedan,
- dels har fått en vetenskaplig uppsats godkänd som motsvarar 80 högskolepoäng.⁸

För kurser och block som är gemensamma för licentiat- och doktorsexamen, se mål och beskrivningar i avsnitt 5.⁹

⁶ Universitetets lokala examensföreskrifter

⁷ 6 kap. 32 § HF

⁸ 6 kap. 5 § HF

⁹ Eftersom licentiatexamen kan vara en etappexamen på vägen mot doktorsexamen bör licentiatkurserna liksom doktorskurserna vara kopplade till målen för doktorsexamen, se vidare riktlinjerna för allmänna studieplaner för utbildning på forskarnivå.

Obligatoriska kurser, sammanlagt 15 hp

Språk-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder A, 12 hp

Språk-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder B, 3 hp

Valbara kurser, sammanlagt 25 hp

Vilka kurser som en doktorand ska läsa bestäms utifrån doktorandens behov med hänsyn till målen och det specifika uppsats. Valet av kurser planeras av den studerande i samråd med handledaren och bestäms i den individuella studieplanen.

Fördjupningskurser inom respektive inriktning, 20 hp

Litteraturvetenskap, två av kurserna I-IV om 7,5 hp vardera, samt

Litteraturvetenskap V (del av en annan av kurserna I-IV), 5 hp

respektive

Retorik, två av kurserna I-IV om 7,5 hp vardera, samt

Retorik V (del av en annan av kurserna I-IV), 5 hp

respektive

Svenska språket, två av kurserna I-IV om 7,5 hp vardera, samt

Svenska språket V (del av en annan av kurserna I-IV), 5 hp

Block I: Fördjupad teoretisk och metodologisk kunskap inom något för forskningsprojektet relevant område, 5 hp

Vetenskaplig uppsats

Vid examination av uppsatsen ska bedömningen avse samtliga mål för licentiatexamen, bilaga 1.

Inriktningen mot didaktik - licentiatexamen

För studerande med anknytning till den didaktiska forskarskolan UVD gäller särskilda examenskrav enligt följande.

Obligatoriska kurser inom forskarskolan UVD, sammanlagt 25 hp

Didaktik, 10 hp

Didaktiska metoder, 10 hp

Didaktiska seminarier, 5 hp

Obligatoriska kurser inom ämnet, 15 hp

Språk-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder A, 12 hp

Språk-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder B, 3 hp

Vetenskaplig uppsats, 80 hp

Vid examination av uppsatsen ska bedömningen avse samtliga mål för licentiatexamen, bilaga 1.

7 Ytterligare information

Ytterligare information om reglerna för utbildningen på forskarnivå finns på universitetets webbplats. Där finns bl.a. universitetets antagningsordning och annan information om nationella och lokala regler.

- - -

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Den allmänna studieplanen träder i kraft den 1 april 2014.

Doktorander antagna före den 1 juni 2013 slutför sin utbildning enligt äldre examenskrav. Om en doktorand begär det och det är lämpligt kan i den individuella studieplanen beslutas att doktoranden ska gå över till utbildning enligt de nya examenskraven.

Examensmål¹⁰

Mål för DOKTORSEXAMEN	Mål för LICENTIATEXAMEN
För doktorsexamen ska doktoranden	För licentiatexamen ska doktoranden
<i>Kunskap och förståelse</i>	<i>Kunskap och förståelse</i>
D1 visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och	L1 visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.
D2 visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.	L2 (för motsvarighet till D2 se L1 andra delen)
<i>Färdighet och förmåga</i>	<i>Färdighet och förmåga</i>
D3 visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,	L3 (direkt motsvarighet till D3 saknas)
D4 visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,	L4 visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
D5 med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,	L5 (direkt motsvarighet till D5 saknas, se dock L4 andra delen)
D6 visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,	L6 visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
D7 visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och	L7 (jfr L11)
D8 visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.	L8 visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.
<i>Värderingsförmåga och förhållningssätt</i>	<i>Värderingsförmåga och förhållningssätt</i>
D9 visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och	L9 visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
D10 visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.	L10 visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
	L11 visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling (jfr D7).

¹⁰ Utdrag ur examensordningen, bilaga 2 högskoleförordningen (1993:100)

Antagning till utbildning på forskarnivå - behörighetskrav

1 Tillträdeskrav - högskoleförordningen

Till utbildning på forskarnivå får endast så många doktorander antas som kan erbjudas handledning och godtagbara studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering enligt reglerna i högskoleförordningen.¹¹

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden

1. har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som universitetet kan ha föreskrivit, och
2. bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen.¹²

2 Behörighetskrav

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har

1. avlagt en examen på avancerad nivå,
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Universitetet får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.¹³

Övergångsregler

a) Även den som har en *utbildning eller examen från grundläggande högskoleutbildning* som motsvarar behörighetskraven ovan ska vara behörig.¹⁴ Undantag från behörighetskraven får göras även i dessa fall, om det finns särskilda skäl.

b) Den som *före den 1 juli 2007 har uppfyllt kraven på grundläggande behörighet* för tillträde till forskarutbildning (120 poäng grundläggande högskoleutbildning eller motsvarande kunskaper¹⁵), ska även därefter anses ha grundläggande behörighet för tillträde till utbildning på forskarnivå, dock längst till utgången av juni 2015.¹⁶ Undantag från detta krav får inte medges.

¹¹ 7 kap. 34 § HF

¹² 7 kap. 35 § HF

¹³ 7 kap. 39 § HF

¹⁴ P 10 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053

¹⁵ Den som har genomgått grundläggande högskoleutbildning om minst 120 poäng eller som i någon annan ordning inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper

¹⁶ P 11 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053

2.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet för att bli antagen till utbildning på forskarnivå i ämnet har den som i sin högskoleutbildning har godkänt betyg på kurser om minst 90 högskolepoäng inklusive ett självständigt arbete på motsvarande C-nivå i svenska språket, litteraturvetenskap eller retorik, beroende på sökt inriktning inom ämnet. Särskild behörighet har även den som har examen från lärarutbildning med godkänt betyg på kurser om minst 90 högskolepoäng som avser skolämnet svenska, inklusive självständigt arbete på C-nivå med inriktning svenska språket eller litteraturvetenskap, beroende på sökt inriktning inom ämnet. Särskild behörighet har vidare den som inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Övergångsregler

Även den som har en utbildning eller examen från grundläggande högskoleutbildning som motsvarar behörighetskraven enligt föregående stycke ska vara behörig.¹⁷

Därvid ska C-nivå enligt ovan anses motsvara 60-poängsnivån enligt äldre regler.

2.3 Förmåga i övrigt att tillgodogöra sig utbildningen

Bedömningen av om sökanden har sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen ska göras utifrån sökandens utbildning och annan tidigare verksamhet samt de uppsatser och andra självständiga arbeten av vetenskaplig karaktär som sökanden har gett in (jämför bedömningsgrunder enligt universitetets urvalsföreskrifter nedan).

3 Urval mellan sökande

Urval ska göras med hänsyn till de sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Universitetet bestämmer vilka bedömningsgrunder som ska tillämpas vid prövningen av förmågan att tillgodogöra sig utbildningen.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande.¹⁸

Bedömningsgrunder vid urval¹⁹

Bedömningsgrunderna A - B syftar till att möjliggöra en prövning av sökandens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. De bör därför vara relevanta för sökandens möjlighet att senare uppnå målen med utbildningen. Målen beskrivs i bilaga 1 till denna allmänna studieplan.

¹⁷ P 10 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053

¹⁸ 7 kap. 41 § HF

¹⁹ Lokala föreskrifter om urval till utbildning på forskarnivå m.m.

A Utbildning och annan tidigare verksamhet – formella meriter

Bedömningen grundar sig på ingivna intyg och betyg samt examensbevis och/eller kursbevis.

Meriterande är utbildning och erfarenhet som bidrar till att sökanden framgångsrikt ska kunna tillgodogöra sig utbildningen i det sökta ämnet.

- Utbildning

Särskild vikt läggs vid utbildningens omfattning, djup och betyg inom området för det sökta ämnet, särskilt betyg på självständiga skriftliga arbeten.

Stor vikt läggs även vid utbildningens omfattning, djup och betyg inom andra områden av stor relevans för det sökta ämnet.

- Annan tidigare verksamhet

Särskild vikt läggs vid längre och självständig yrkesverksamhet av stor relevans för det sökta ämnet.

B Skicklighet – visad kunskap, färdighet och förmåga

Bedömningen grundar sig på en värdering av sökandens ingivna uppsatser och andra självständiga skriftliga arbeten av vetenskaplig karaktär samt en projektbeskrivning²⁰. För de sökande som därvid bedöms vara mest meriterade tillkommer vid behov intervju och referenstagning.

Meriterande är att sökanden kan visa prov på sådan kunskap, färdighet och förmåga som bidrar till att sökanden framgångsrikt ska kunna tillgodogöra sig utbildningen i det sökta ämnet. Exempel på detta är

- god teoretisk, analytisk och metodologisk kunskap,
- god förmåga att skriftligt och muntligt diskutera frågeställningar och slutsatser,
- intellektuell självständighet och
- god förmåga att genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar.

Särskild vikt läggs vid sökandens förmåga att

- identifiera och formulera realistiska och fruktbara forskningsfrågor
- integrera kunskaper och erfarenheter och applicera dem på sätt och i sammanhang där de inte tidigare har använts samt
- föra en dialog präglad av såväl självständighet som samarbetsförmåga.

C Sammanvägning av meriter

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande (7 kap. 41 § HF).

Vid sammanvägning av bedömningsgrunderna A och B läggs störst vikt vid bedömningsgrunden B Skicklighet.

D Jämställdhet

Vid likvärdiga meriter efter sammanvägningen enligt ovan ges företräde till sökande från underrepresenterat kön bland doktoranderna i ämnet.²¹ Med underrepresenterat kön avses här att andelen kvinnliga eller manliga doktorander inom ämnet understiger 40 procent.

²⁰ Projektbeskrivningen bör innehålla upplysningar om ämne och syfte, frågeställningar och disposition, forskningsmässigt intresse, teori och metod samt material, och till omfattningen vara 5-10 sidor.

²¹ 1 kap. 5 § andra stycket högskolelagen (1992:1434) m.fl. bestämmelser